

PLANETART

jaarslag 2022

INHOUD

2.....	Inleiding
3.....	Initiatieven
6.....	Evenementen
8.....	Overige projecten
9.....	Statistieken en cijfers
17.....	The future of PLANETART
18.....	woord van de RvT
19.....	Nawoord
20.....	toelichting op het exploitatieresultaat
21.....	Jaarrekening

Inleiding

Met PLANETART kijken we terug op een waanzinnig productief jaar want 2022 was drukker dan ooit! We zijn met z'n allen weer onder de steen uitgekropen die corona heet en voelden daardoor een extra prangende behoefte tot creativiteit en samenzijn. Dat kon eindelijk weer, en hoe!

Het was ook het eerste jaar dat we onze ambities, die met het toetreden tot de BIS tot grote hoogtes waren gerezen, zonder restricties konden uitvoeren. De financiële ondersteuning van het ministerie van OCW zorgde ervoor dat we sinds 2021 in één klap als serieuze kunstinstitution worden gezien en dat schiep nieuwe verantwoordelijkheden; zowel naar de geldschieters, onze organisatie als naar de bezoekers. We hebben laatstgenoemden dan ook getrakteerd op meer events, festivals en initiatieven dan ooit!

Natuurlijk was er het GOGBOT festival, waar PLANETART nationaal en internationaal om wordt gewaardeerd. Het toonaangevende kunst en technologie festival is vaste prik in de Enschedese binnenstad aan het begin van het culturele seizoen. Het verenigt kunstliefhebbers, ravers, nerds en studenten en weet elk jaar een groot publiek aan te spreken en uit te dagen.

In de lente hadden we hier al een voorproefje van gehad tijdens een bijzondere editie van het TEC ART festival. Wat alweer bijna tien jaar lang een plek heeft in de programmering van de Rotterdam Art Week en daar de gevestigde kunst- en galeriewereld voorziet van het broodnodige rauwe techrandje. Er waren talloze feesten, events en projecten, door ons geïnitieerd en/of gefaciliteerd, in dit verslag worden alle belangrijke projecten vermeld.

Maar toch wel een van onze grootste wapenfeiten van 2022 was de opening van het Museum of the Future in april. Met twee verdiepingen in de broedplaats WARP Technopolis is er hier jaarrond een expositie te zien die innovatieve technologische kunst toont waar PLANETART om bekend staat. Bovendien is het gratis te bezoeken voor iedereen!

Zo komt alles steeds meer bij elkaar tot een synthese van kunst, technologie en uitgaansleven en kunnen we toewerken naar een plek waar je deze belangrijkste bijzaken van het leven 24/7 beleeft. Als het aan PLANETART ligt wordt Enschede stukje bij beetje de metropool van het Oosten: een stad die nooit slaapt en waar altijd iets te beleven valt!

Dat ik PLANETART in de 27 jaar van het bestaan heb zien uitgroeien van klein krakersinitiatief tot BIS gewaardeerde instelling is een fantastische kroon op het werk als creatief directeur. In 2023 zwaai ik af en komt er een nieuwe "Kees" maar PLANETART heeft zich in bijna drie decennia onsterfelijk gemaakt. Op naar een mooie toekomst!

Kees de Groot
Creatief directeur

PLANETART is een culturele instelling in Enschede, ontsprongen uit het creatieve brein van Kees de Groot. Sinds 1995 lanceert het evenementen, parties en projecten vanuit het centrum van de stad. Het heeft haar wortels in de krakers-scène van de jaren 80 en heeft daar, naast een flinke laag cyberpunk esthetiek, een sterke DIY mentaliteit aan overgehouden.

PLANETART's initiatieven

Voor **TEC ART** (mei 2022) en **GGOBOT** (september 2022) zie respectievelijke festival verslagen.

SPACEBAR

De SPACEBAR heeft z'n voordeur aan stationsplein 2 en is de uitvalsbasis voor de tech-minded nachtbraker/wormhole naar een andere dimensie. De bar is geboren uit een schreeuwende behoefte aan een plek voor de underground. Wie de trein uit stapt is binnen een minuut in deze bar met Berlijnse allure. Eén stap over de drempel en je bent omgeven door kunst, visuals en muziek uit de PLANETART koker.

Je wordt geprimed met de mediakunst expo die werkt als een toegankelijke portal naar de rest van het gebouw. Met een drankje erbij is de alom aanwezige (digitale) kunst immers veel makkelijker te slikken, de nieuwsgierigheid wordt aangezwengeld en zo is de stap richting de expo sneller gezet. PLANETART doet de artistieke aankleding van de SPACEBAR en organiseert iedere donderdag, vrijdag en zaterdag parties met de vetste DJ's die onder meer de beste techno, acid en drum and bass brengen. Er is een gevarieerd programma dat veel ruimte geeft aan lokale makers en DJ's, afgewisseld met grote namen uit de elektronische scene. Er zijn terugkerende avonden zoals de Clubnight, de Rave Night en het jaar werd weer afgesloten met een New Years Eve Special.

Rave in SPACEBAR: <https://vimeo.com/manage/videos/816609683/c62ce31409>

Museum of the Future

Sinds 1 april 2022 heeft PLANETART er een geesteskind bij. Die dag opende het Museum of the Future op de derde etage van WARP technopolis. Het museum is een initiatief van Kees de Groot en vloeit voort uit de expositie van het GGOBOT festival. Het nodigt bezoekers uit in het universum van PLANETART, maar dan niet beperkt tot vier dagen per jaar. Naast de festivals, de parties en de bar was er namelijk ook behoefte aan een plek waar de tech-reflectieve kunst die we kennen van GGOBOT en TEC ART het hele jaar door getoond kan worden.

Het museum is er voor iedereen, ook de niet-standaard museumbezoeker en heeft daarom ook geen standaard openingstijden. Het was de eerste maanden toegankelijk op dezelfde dagen als de onderliggende SPACEBAR. Op donderdagen en vrijdagen van 14:00 tot 17:00 en op zaterdagen tot middernacht kon het publiek dwalen in een ongekende trip op het snijvlak van creatieve technologie en grensverleggende (media)kunst.

Het museum is gratis toegankelijk, iedereen kan hier naar binnen treden en zich laten overrompelen door de haast immersieve expositie-ervaring die de donkere ruimte creëert. Door het ontbreken van daglicht en de donkere muren vervagen hier de grenzen tussen dag en nacht. Je bent even helemaal in een andere wereld, of op een andere planeet.

De rode draad is net als bij de festivals technologische en maatschappelijke ontwikkelingen, waar de bezoeker middels kunst kennis mee kan maken. Innovatieve installaties, games, films en live acts; het komt allemaal voorbij in de programmering. Die richt zich bewust op zowel internationale gevestigde namen alsook op lokale kunstenaars en makers.

De selectie kunstenaars wisselt een paar keer per jaar, zonder opgelegde regelmaat, maar wanneer de ontwikkelingen daarom vragen. Er wordt toegewerkt naar een totale kunstervaring in Nederland op het gebied van kunst en technologie. Total Art is what we need!

Bij de opening april toonden acht kunstenaars en kunstcollectieven hun werken. Verder zijn er in 2022 twee actualisaties geweest van het Museum of the Future: na de opening werd voor de eerste actualisatie Stanza aan de expositie toegevoegd. Zijn Nemesis installatie maakte grote indruk op de vele bezoekers. En voor de knuffelaars onder ons was er Horst van Sarah Fitterer. Bij de tweede actualisatie was op 17 november met maar liefst 23 deelnemers! Eén van de hoogtepunten en groot talent; Zhao Zhou met de installatie 'Immuunsysteem'.

Lijst van deelnemende kunstenaars MOTF 2022:

Opening:

Vincent Sniijders, VIAORAL, Sarah Fitterer, Jay-Cee Klees & Lennoz, Ilja Kolosovs, Floris Kaayk, Federico Poni en Christos Constantinou.

Actualisatie één.

Stanza, Vincent Sniijders, VIAORAL, Sarah Fitterer, Jay-Cee Klees & Lennoz, Ilja Kolosovs, Floris Kaayk, Federico Poni en Christos Constantinou.

Actualisatie twee.

Stanza, Zhao Zhou, Xuanning Chen, Weronika Uyar, Sjoerd Mol, Christos Constantinou, VIAORAL, Radina Yotova, Paulina Trzeciak, Omarleen, Martijn de Geele, Lisa Dieterle, Horizon Forbidden West, Gabriel Bagett, Kaspersky Lab, Floris Kaayk, Emma Grima, Emir Karyo, DJ Hero, Dall-E 2, en Cyberpunk 2077.

WARP

WARP is de verzamelnaam van de creatieve broedplaats aan het stationsplein 1. Een broedplaats van meer dan 3000 m² voor kunst, technologie, elektronische muziekcultuur en digitale avant-garde. In WARP gevestigd zijn de SPACEBAR, het Museum of the Future, het PLANETART hoofdkantoor en enkele tientallen makers, kunstenaars en kunstenaarscollectieven. Die makers hebben elk hun eigen plek binnen de community en in het gebouw.

WARP heeft als doel het aanjagen van het klimaat voor makers en het positief bijdragen aan de ontwikkeling van (digitale) kunst en cultuur in Enschede. WARP neemt met de tech kritische houding en de combinatie van kunst en uitgaansleven een unieke plek in binnen het kunstklimaat in Oost-Nederland. Belangrijk in een stad die met een technische universiteit en een hogeschool prat gaat op innovatie. WARP is de kelder van waaruit makers vrijuit kunnen experimenteren, en waar in alle vrijheid de mooiste en de gekste dingen kunnen ontstaan. Waar innovatie uit de grassroots komt en verbonden is met de DIY makerscultuur die PLANETART zo eigen is. WARP verwelkomt iedereen die zich hierin herkent en die in brede zin wil bijdragen aan de cultuur in Enschede. En WARP geeft ook iets terug, middels coaching en begeleiding van jonge makers, het exposeren van werk van jong talent en door nieuwe initiatieven toe te juichen en te stimuleren maken wij een nieuwe generatie makers groot.

360 lab

Een ruimte voor experiment in WARP! Met een installatie van acht beamers, een computer en een sound system kunnen makers zich uitleven en hun wildste ideeën uitvoeren. De ruimte is open voor ieders voorstellen en wordt gecreëerd door de organisatie van PLANETART.

Studio Catnip

Studio Catnip opende op 3 maart 2022 haar deuren. Het is een initiatief van Nachtburgemeester en communitymanager Annel Bunt en wordt ondersteund en gefaciliteerd door PLANETART. Vanuit deze studio op de begane grond van WARP, pal achter de ingang, wordt een live stream- en opnamestudio gerund. De studio staat in directe verbinding met de SPACEBAR en verzorgt voornamelijk de live streams van de evenementen die daar worden gehouden.

In de toekomst wil Catnip zich meer profileren en een platform bieden aan creatievelingen uit Twente. Het wil events, workshops, masterclasses, samenwerkingen en partnerschappen mogelijk gaan maken.

PLANETART gaat de streamingdiensten verder benutten en koppelen aan de eigen mediakanalen zodat onze activiteiten live te volgen zijn. We integreren onze online aanwezigheid in onze snode plannen voor de toekomst. 24/7 museum of the future 24/7 livestream? Why not. 24/7 DJ's live in your living? It's happening. Zichtbaarheid tot in de duisterste krochten van het heelal. Elon Musk heeft al ons bankrekeningnummer gevraagd!

De streams van Catnip studio zijn te vinden op Twitch:

<https://www.twitch.tv/spacebar053>

<https://www.catnipmedia.nl/>

Stationsplein

PLANETART drukt niet alleen een spacy stempel op de indoor area van de eigen bar en broedplaats WARP. Ook buiten hebben wij onze stijl weten te vermengen met de stedelijke esthetiek van het plein. Wij geloven niet dat de stad overmatig gepland kan worden door degenen die op het pluche zitten. Een stad wordt gemaakt door haar bewoners en de daaronder

verschillende aanwezige (sub)culturen. Wij geven een stem en een podium aan de echte makers van de stad: hackers, skaters, nerds, solarpunkers, DJ's en andere creatievelingen.

Het eens zo grijze stationsplein is in de handen van PLANETART inmiddels omgetoverd naar een kleurrijke speeltuin van playfulness en creativiteit, waar robot Metropolis fier de wacht houdt. In de zomer is het plein deels terras, dan heeft de SPACEBAR er een tiental tafels staan, en elk jaar zijn er nieuwe (tijdelijke) kunstwerken die worden getoond. Zo onthulden we in 2022 de vrije interpretatie van de beroemde motor van Jan Cremer, die werd geëxposeerd aan de stationszijde van het plein. Een Cremer museum zat er misschien niet in maar wij laten toch een van de potentiële topstukken van dit gefnuikte plan zien middenin de stad!

WEG UIT ENSCHEDE (2022) is een model van de Harley Davidson motor uit 1942 van Jan Cremer, die ook de iconische cover van zijn beroemde boek 'Ik Jan Cremer' sierde. via een interface waren geluidsfragmenten te horen uit diverse boeken van de Nederlandse schrijver.

Expositie Noorderhagen (doorlopend)

Huize PLANETART, oftewel Noorderhagen 11 is een pand waar je niet zomaar aan voorbij loopt:

Een trabant met hanekam op het dak, cyberpunk murals, een stickermuur en in het raam een permanente mediakunst expo die dag en nacht te zien is vechten om wie de meeste aandacht krijgt. In het raamkozijn wordt het werk van steeds een andere media-kunstenaar in de spotlight gezet.

Evenementen:

PLANETART TV #1

4 maart 2022

In 2022 hadden we de eerste uitzending van PLANETART TV, waarmee we weer een nieuwe tak van sport aan ons imperium hebben toegevoegd: een talkshow.

PLANETART TV trapte af met een avondvullend programma met lezingen, interviews en aan het begin van de avond de onthulling van het kunstwerk 'Weg uit Enschede' door niemand minder dan Roelof Bleker; burgemeester van Enschede. Het event was live bij te wonen maar, zoals de naam al doet vermoeden, ook thuis in joggingbroek op de bank kon je erbij zijn. De hele avond werd gestreamd via ons eigen kanaal.

Te gast waren **Jeroen Diepemaat** en beleidsadviseur cultuur **Marleen van Houts**. Over de leidende rol van Enschede op het gebied van talentontwikkeling en creatieve broedplaatsen.

Kunstenaar **Arno Coenen** met smakelijke verhalen uit zijn loopbaan, het onderzoeksthema van GGOBOT 2022 werd toegelicht door schrijver en criticus **Josephine Bosma**. **Kees de Groot** deed zijn grootste ambities tot nu toe uit de doeken en de avond werd afgesloten met de huldiging van de nieuwe nachtburgemeester van Enschede **Annebel Bunt** door 'dag' burgemeester **Roelof Bleker**!

PLANETART TV #2 Special The Archives

25 juni 2022

In de special 'The Archives' was o.a. **Hansje van Halem** te gast; de bekende ontwerpster vertelde over haar werk voor GGOBOT. Ze ontwierp voor de 2022-editie vijf torens met daarop haar signature stijl; psychedelisch aandoende grafische patronen, die voor haar het gevoel van de toekomst opriepen. Hansje is geboren in Enschede en oude bekende van Kees, in 1984 speelde ze zelfs in een art movie van hem. Voor PLANETART TV keerde ze dus terug naar haar roots en had na 38 jaar een weerzien met Kees!

<https://vimeo.com/manage/videos/816920234/f2e6e01495>

Koningsdag

27 april 2022

Wij grijpen elke gelegenheid tot feesten aan dus ook de verjaardag van Koning Willy!

Koningsdag was er dan ook een grote party op het stationsplein en in de SPACEBAR. Overdag konden bezoekers meedoen aan de 'crazy picture battle' waarin ze de challenge aangingen om de beste re-enscenering van een rare internet foto te maken met spullen van de vrijmarkt. De beloning? Gratis bier natuurlijk!

Op de stage op het plein stonden DJ's die tot in de late uurtjes een steeds groter publiek aan het dansen brachten en de buitenbar voorzag in ruim voldoende bier en andere drankjes.

Overkill Festival

28 oktober t/m 4 november 2022

PLANETART heeft in 2022 het meerdaagse festival van Sickhouse productioneel ondersteund. Door de ruimte van het Museum of the Future beschikbaar te stellen kon de Overkill uitpakken met haar expositie van mediakunst en performances. Een expositie die de afgelopen jaren bij elke editie een beetje uitgebreider is geworden. Op deze manier worden het gebouw en de broedplaats optimaal benut.

Museumnacht

5 november

Tijdens de museumnacht opende WARP de deuren voor het publiek, letterlijk álle deuren. Het publiek kon door het hele pand dwalen en ontdekken wat het die nacht allemaal te bieden had. Het Museum of the Future was uiteraard geopend (met nog steeds de Overkill expositie) en mocht een groot aantal bezoekers verwelkomen. Verder waren er verspreid door het pand DJ's die hun sets draaiden: in de SPACEBAR, de Fakebar én het 360 lab was er muziek geprogrammeerd. Bij ons is het altijd Museumnacht; wij zijn het kloppend hart van de nachtcultuur! We stellen zelfs de nachtburgemeester tentoon! Beat that!

Enschede Lights Up Festival

15 t/m 18 december

In december waren wij onderdeel van het Enschede Lights Up festival; een 2 kilometer lange route met spectaculaire lichtkunst die zich door Enschede slingerde. Wij cureerden rondom WARP ons

deel van de expo met twee lichtkunstwerken: het interactieve 'The Hexa Sequencer' door duo de Buurmannen en 'Light Portals' van Proonk.

Filmpje van Enschede Promotie van Lights Up (va 1.03 minuut) : https://fb.watch/jSzhOh_QRv/

Overige projecten

PLANETART archives

Wat heeft Kees allemaal op z'n kerfstok qua kunst? Nou, veel.

Sinds de jaren 80 is hij actief als mediakunstenaar en hij hoorde bij de pioniers die deze kunstvorm op de kaart hebben gezet. Samen met alle activiteiten daarna vormt dit een schat aan materiaal dat er om sméékt gearchiveerd te worden. Daarom heeft PLANETART onderzoeker en lokaal talent Lars van der Miesen gevraagd om Kees een jaar lang te volgen en zijn werk in kaart te brengen. Dat heeft geresulteerd in een pagina op de website met een tiental blogs, waarin hij Kees aan de tand voelt over ruim veertig jaar kunstenaarschap. En een interactieve tijdlijn waarin hij Kees' leven en werk naast grote gebeurtenissen op het wereldtoneel laat zien, zo wordt het in een historisch perspectief geplaatst.

Wist je bijvoorbeeld dat Kees in 1979, één jaar na zijn start aan de AKI door pure bravoure onder zijn dienstplicht uit wist te komen? Hulde.

“It’s all about the numbers! ” : statistieken en cijfers

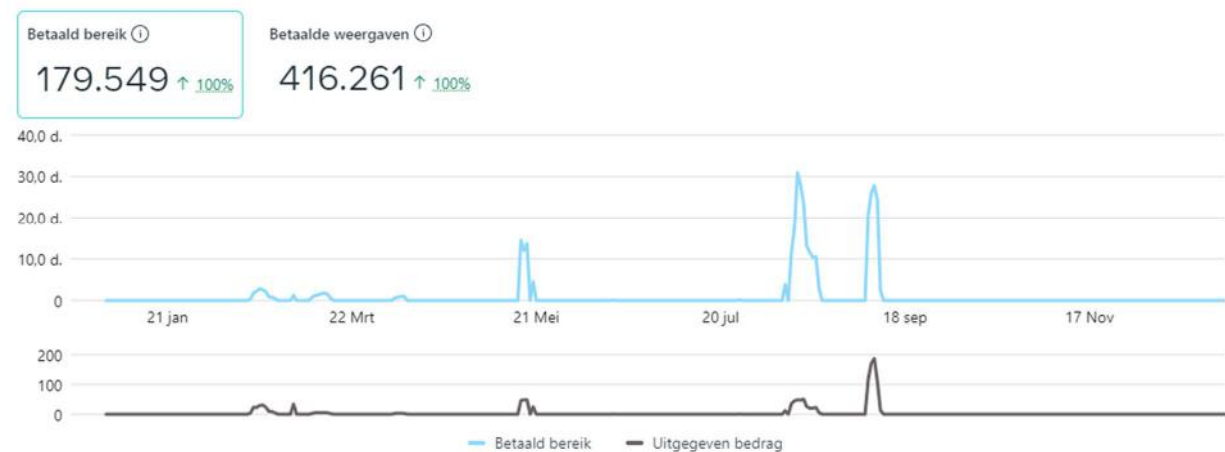
Sociale media

PLANETART zou geen mediakunst organisatie zijn zonder gewiekt gebruik van... (Techno tromgeroffel) **sociale media!** We hebben kanalen voor de SPACEBAR, PLANETART, GGOBOT en TEC ART. Samen goed voor **11.711** volgers op Instagram en **12.809** op Facebook. Ook wij kunnen niet zonder een vleugje Big Tech uit de koker van meta. We influenceren ons de neten door onze trouwe volgers met vette filmpjes, foto’s en posts te betrekken bij onze events en ze over te halen hun meest waardevolle bezit zo veel een vaak mogelijk bij ons te besteden: hun tijd.

We laten hier data zien van bereik en bezoeken van sociale media, alsmede een algehele advertentietrend.

Advertentietrends PLANETART, GGOBOT, TEC ART, SPACEBAR

Advertentietrends

KEIHARDE CIJFERS: PLANETART PROJECTEN 2022

WEB

Site stats 2022				
	Gebruikers	Sessies	Gem sessieduur	Pageviews
Planetart.nl	5.996	7.346	23 seconden	12.049
Tecart.nl	4.303	6.650	45 seconden	16.378
Gogbot.nl	14.329	21.603	46 seconden	51.895
Spacebar.space	9.732	12.824	22 seconden	22.884
Totaal	34.360	48.423	34 seconden	103.206

Mailings	Open %
19	33,8%

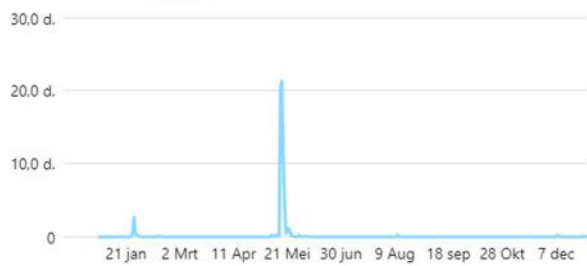
SOCIAL MEDIA CIJFERS 2022

@TECART.ROTTERDAM

Bereik

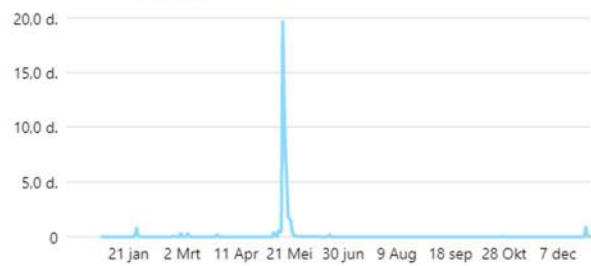
Bereik Facebook-pagina ⓘ

49.648 ↑ 1,5 d.%

Instagram-bereik ⓘ

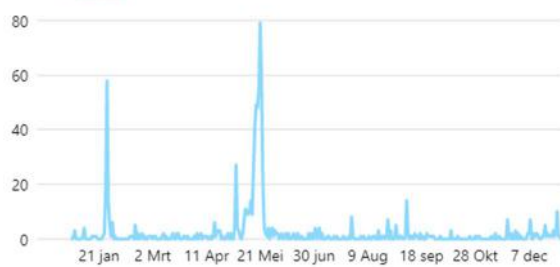
35.070 ↑ 1,5 d.%

Bezoeken aan pagina en profiel

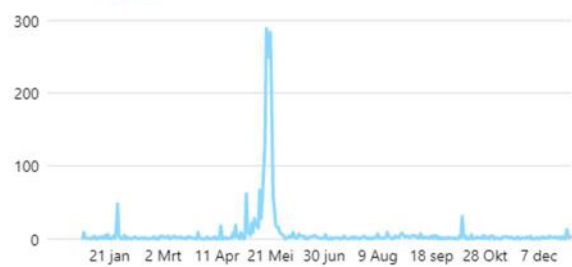
Bezoeken aan Facebook-pagina ⓘ

880 ↑ 111,5%

Bezoeken aan Instagram-profiel ⓘ

2.835 ↑ 82,1%

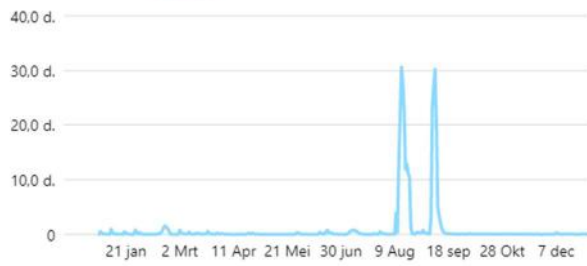

@GOGBOT

Bereik

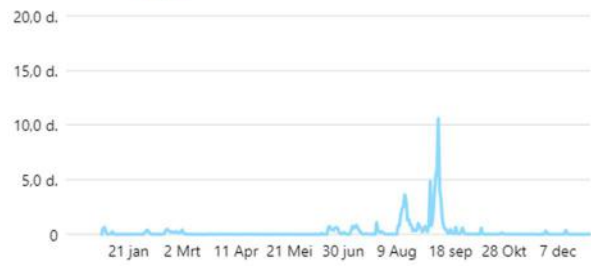
Bereik Facebook-pagina ⓘ

155.717 ↑ 102.6%

Instagram-bereik ⓘ

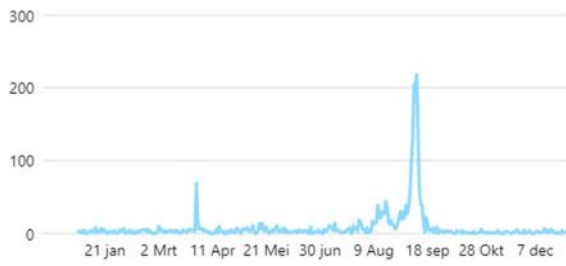
37.993 ↓ 30.7%

Bezoeken aan pagina en profiel

Bezoeken aan Facebook-pagina ⓘ

2.979 ↓ 11.6%

Bezoeken aan Instagram-profiel ⓘ

7.147 ↑ 16.8%

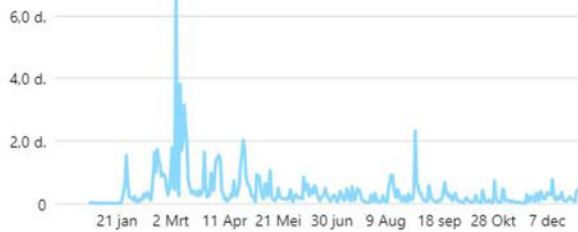

@SPACEBAR.ENSCHEDA

Bereik

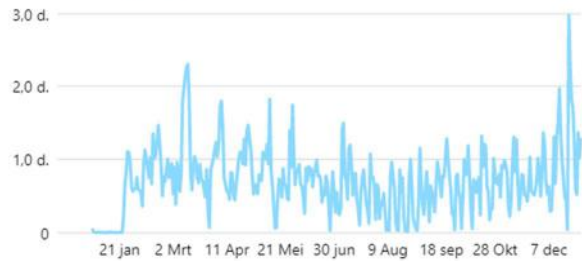
Bereik Facebook-pagina ⓘ

55.682 ↓ 34%

Instagram-bereik ⓘ

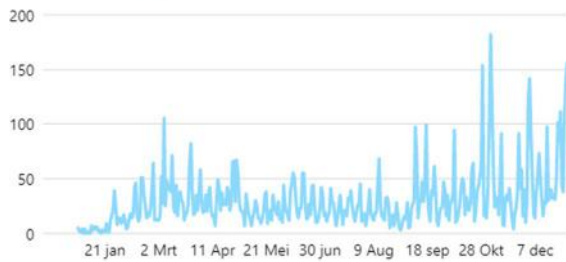
28.106 ↑ 161.4%

Bezoeken aan pagina en profiel

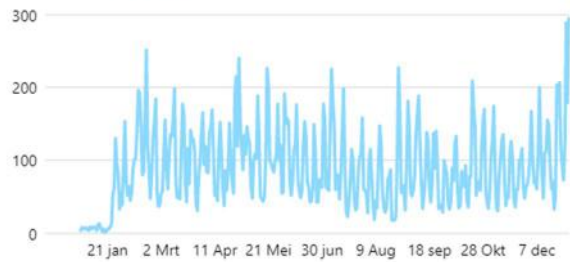
Bezoeken aan Facebook-pagina ⓘ

11.042 ↑ 288.3%

Bezoeken aan Instagram-profiel ⓘ

32.939 ↑ 453.9%

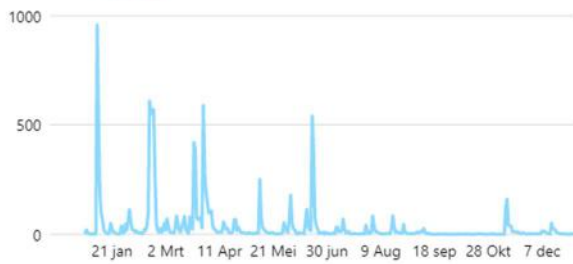

@PLANETART.ENSCHEDA

Bereik

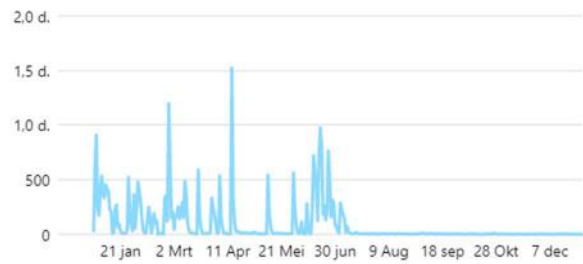
Bereik Facebook-pagina ⓘ

6.182 ↑ 121.7%

Instagram-bereik ⓘ

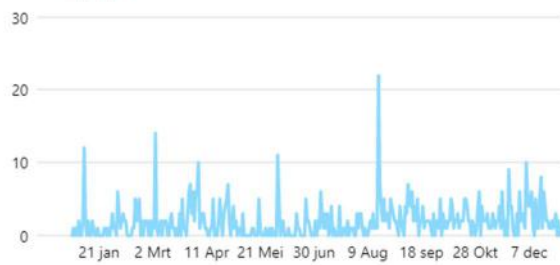
6.767 ↑ 182.5%

Bezoeken aan pagina en profiel

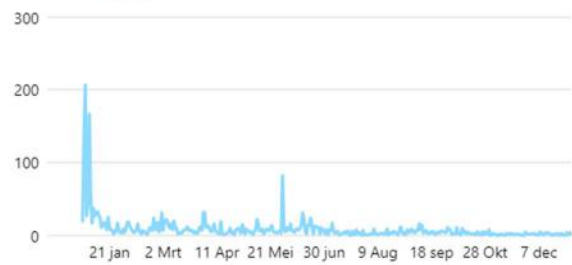
Bezoeken aan Facebook-pagina ⓘ

714 ↑ 168.4%

Bezoeken aan Instagram-profiel ⓘ

3.102 ↑ 24.9%

BEZOEKERSCIJFERS PLANETART

	Bezoekers	Online kijkers
04-03 PLANETART TV #1 met o.a. Roelof Bleker	51	n.b.*
25-06 PLANETART TV #2 met o.a. Hansje van Halem	35	n.b.
Totaal	86	

* De PLANETART Youtube is in 2022 verwijderd n.a.v. het livestreamen van het wetenschappelijke GGOBOT Symposium (met daarin een segment over Deep Fake porn en plaatjes van Greta Thunberg in een bukkake. Ja Google dat maar. Of juist niet.)

OVERIGE PROJECTEN	Bezoekers inpandig	Bezoekers buiten
09-04 Booster Festival	377	
26-04 King's Night	267	650
27-04 King's Day	321	650
27-08 WARP Open Day	301	
5-11 Museumnacht of the Future	378	
15-12 Enschede Lights Up	311	450
WARP Studio meetings 6x	250	
Totaal	2205	1750

Kernactiviteiten	Bezoekers
Museum of the Future (85 openingsdagen)	3383
TEC ART*	13413
GGOBOT*	10110

* voor verdere specificering bezoekers TEC ART '22 en GGOBOT '22 zie de afzonderlijke projectverslagen

Totaal	Bezoekers
Alle projecten PLANETART 2022	30.947

The future of PLANETART

Niemand kan in de toekomst kijken. Zelfs niet chatGPT of OpenAI.

“Over het algemeen zal de toekomst voor PLANETART Nederland afhangen van verschillende factoren, waaronder markttrends, concurrentie en de eigen strategische beslissingen van het bedrijf.”

Stilleggen die ontwikkeling. Voor minimaal een half jaar. Elon says so!

Maar wat zegt onze glazen bol? **PLANETART** wordt steeds groter dan de twee kernfestivals **GGOBOT** en **TEC ART** die we sinds jaren manifesteren. Met het **Museum of the Future** mikken we op een versmelting van de museale kunstbeleving en het ritme van de nacht. Dansend door een museum, tec-avantgarde art in de club; programmering in de openbare ruimte zonder entreegelden; it's the future baby! You pay with data! We verankeren ons met de **broedplaats WARP** in de jongeren- en undergroundcultuur waar grenzen fluïde, discutabel en soms irrationeel zijn of lijken. Tussen identiteit en collectiviteit. Tussen werk en privé. (Boomer!) Tussen autoriteit en autonomie (Gen-Z!). En altijd een onuitputtelijke voedingsbodem voor creatie. Wij wortelen in de underground en dansen op de vulkaan. Thanks globale Alfamannetjes met geldingsdrang! Up yours!

Een eco-systeem zonder circulatie en evolutie sterft. Je kunt niet oneindig kunstmatig blijven bijvoeden; die maakbaarheidsgedachte kan op sterk water. Daarom zet PLANETART verder in op een vitale broedplaats waar ontwikkeling en ontplooiing centraal staan. Met Big, Messy Fuck-ups en Small, Happy Start-ups. En we vieren alles zonder het belerende boomervingertje. Waar we niet produceren voor de markt, maar creëren en groeien omdat het in onze natuur zit. WARP is, onder de vleugels van PLANETART, die veilige haven waar je jezelf kunt ontdekken, vinden, verliezen en verbinden. Voor 2023 en verder zetten we dus volle bak in op een broedplaats waar jong talent 24/7/365 samenkomt. Met horeca, nachtclub, museum, artists in residence, betaalbare makersruimte, bioscoop, gamerooms, streamingstudio's, vr-labs, festivals en andere diversiteit. Dat is een cultureel eco-systeem. It's a jungle! It's PLANETART. It's PLANETART-DNA. En wij laten de wereld zien wat onze database is.

En dan moeten we het genetisch materiaal van een nieuwe artistieke directeur ook nog toevoegen aan deze mix. Just saying.

Verslag RVT 2022

PLANETART is het best te kenmerken als een uit de hand gelopen kunstenaarsinitiatief. Zij bevindt zich in de overgang van een vrijblijvend georganiseerd kunstenaarscollectief naar een presenterende en producerende instelling voor cutting-edge innovatieve kunst.

De governance-structuur van de stichting past zich daarop aan. Conform het BIS plan is de stichting over gegaan naar het RvT / directeur-bestuurder model.

De RvT is in 2021 gevormd en heeft in 2022 voor het eerst een volledig jaar gedraaid. In dat jaar zijn vijf formele RvT vergaderingen geweest en is op tal van momenten gebruik gemaakt van leden van de RvT om mee te denken, te sparren over de dagelijkse gang van zaken en de ontwikkelingen binnen PLANETART.

Formeel zijn de rollen helder geformuleerd. In de praktijk is de component begeleiden, meedenken en soms ook meewerken, een belangrijke aanvulling op de toezichthoudende rol. Dat is passend bij de stand van zaken binnen de stichting. We lopen hiermee in lijn met de reflectie op de code cultural governance zoals bij het plan uit 2020 geschreven.

De RvT is onder de indruk van de inhoudelijk ontwikkeling van PLANETART in 2022. De festivals TECART en GOGBOT waren wederom spraakmakend, de eerste stappen zijn gezet om deze ook voor een breder publiek aantrekkelijk en toegankelijk te maken en het Museum of the Future zorgt voor een meer continue aandacht voor de underground kunstenaarsscene.

De RvT is alert op organisatorische ontwikkelingen binnen de stichting en heeft oog voor de complexiteit van het werken in deze context. In 2022 zijn de eerste voorbereidingen getroffen voor het vinden van een nieuwe artistiek leider; er is alle vertrouwen dat deze in 2023 zal aantreden.

De RvT spreekt haar waardering uit voor alles wat in 2022 gerealiseerd is.

De RvT constateert dat de kwaliteit van de zakelijke processen van de stichting toeneemt. Zij is echter zeer bezorgd over de sturing op en monitoring van uitgaven en inkomsten en de mate waarin de stichting in staat is deze in evenwicht met elkaar te houden. Het grote negatieve resultaat van 2022 was door de gebrekkige sturing en monitoring ook voor de RvT onverwacht en wordt als zorgwekkend beoordeeld. Aan de bestuurders is gevraagd op korte termijn met een gedegen plan te komen om dit in de toekomst te voorkomen en het negatieve eigen vermogen om te buigen.

De toedeling van inkomsten en uitgaven aan de diverse projecten is een ander punt waar de RvT aandacht voor heeft gevraagd. De herverdeling lijkt ten dele arbitrair en maakt de rapportage ingewikkeld. De RvT heeft daarom gevraagd naar een draagkrachtige onderbouwing van de toedeling.

Tenslotte is de RvT niet gelukkig met het aanpassen van de eerder goedgekeurde jaarrekening 2021. Er is een sterke voorkeur om correcties die na sluiting van de boeken noodzakelijk blijken, in het lopende boekjaar te verwerken.

De RvT heeft er vertrouwen in dat het bestuur van PLANETART de genoemde ontwikkelpunten op weet te pakken en de stijgende lijn in de zakelijke processen weet voort te zetten. De stand van een BIS-instelling verplicht nou eenmaal. Of, zoals een van de leidende principes van Gogbot luidt: Adapt or Die.

Nawoord.

En na Corona kwam Poetin. Waar ik in mijn vorige nawoord nog schreef over een “woelig 2021” kan ik in dit nawoord niet anders schrijven dan een “waanzinnig 2022”. Waanzinnig op globale schaal. Met desastreuze gevolgen op vele vlakken. Voor ons als organisatie bijvoorbeeld de energielasten. Dan zit je in een enorm en tochtig pand zonder energielabel. Je subsidie zo doorsluizen naar de energieleveranciers. En vrijwel geen mogelijkheden om er iets aan te doen. Gelukkig merkten we ook de welwillendheid van de vele partners om mee te helpen en denken. “Never waste a good crisis” zou onze voorzitter van de Raad van Toezicht zeggen.

Een “waanzinnig 2022” is echter ook uitermate positief te duiden. PLANETART heeft in 2022 waanzinnig veel gedaan. Twee uitzinnige festivals, een nieuw museum geopend, de culturele broedplaats WARP op de kaart gezet en nog een handvol andere activiteiten waaronder een steeds groter aandeel muzikale programmering. Daar kan ik niet anders dan trots op zijn. De energie (toch wel hét thema van 2022 vermoedelijk) is haast voelbaar.

Speciale aandacht wil ik in dit nawoord ook geven aan de invulling van de culturele codes. Mede dankzij de inzet van PLANETART staan deze codes ook binnen de gemeentepolitiek op de kaart. **Fair Practice** wordt steeds meer onderdeel van de subsidieregelingen binnen de gemeente Enschede en ook de eerlijke betaling van makers wordt daarin meegenomen. De **Governance code** is, in samenspraak met stakeholders en de Raad van Toezicht, steeds vaker integraal onderdeel van de bedrijfsvoering. We vervlechten ons in het cultureel beraad van de stad Enschede, maar ook in onze provinciale en landelijke overleggen, en toetsen op die manier onze gezamenlijke voortgang. Binnen de provincie zijn de culturele codes al onderwerp van gesprek. Zo is onze **diversiteit en inclusiviteit** getoetst voor GGOBOT 2022 middels een publieksonderzoek door de provincie. We hebben het hoogste percentage buitenlandse bezoekers van de Beeldbepalende Evenementen in Overijssel en weten goed nieuwe bezoekers aan ons te binden die ons ook nog eens het meest vernieuwende evenement vinden. Tot slot noemen de bezoekers de diversiteit het sterkste punt. De toegankelijkheid en laagdrempeligheid op het vlak van inclusiviteit verdienen aandacht. Voor 2023 zetten we verder in op deze twee punten. Onze artistieke programmering blijft plaats vinden in de openbare ruimte en is kosteloos toegankelijk. We onderzoeken het komende jaar een meer gelaagde programmering in lijn met de bevindingen, waarbij we geen exclusief aanbod doen. Dus geen VIPS, Bobo-behandeling, exclusieve deals en al dat soort onzin. Gemeenschapsgeld is voor de gemeenschap. En niet voor een elite. PUNT UIT.

2023, let gooooooooooo!

Van de knikkerbaas,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Jeffrey Hofman', written over a light grey rectangular background.

Jeffrey Hofman
Zakelijk leider

Toelichting op het exploitatieresultaat PLANETART 2022

PLANETART sluit 2022 af met een negatief nettoresultaat van € 142.799.

2022 was een jaar van onvoorziene extremen. De meest ingrijpende voor PLANETART was de sterke stijging in de energielasten. Begin 2022 moesten we van een inclusieve huurprijs voor ons onderkomen naar een huurprijs exclusief energielasten waarbij wij ook de totale energielasten voor het gehele pand op ons moesten nemen. De daarmee gepaard gaande kosten voor o.a. het nieuw afgesloten flexibele energiecontract liepen in de loop van 2022 snel op en er waren nauwelijks tot geen mogelijkheden om de impact te verkleinen of de kosten te drukken. Het pand aan het Stationsplein in Enschede waarin PLANETART en de bijbehorende broedplaats zijn ondergebracht kent geen energielabel en heeft nauwelijks mogelijkheden om per ruimte te verwarmen. Van een realisatie op huisvestingskosten van € 20.158 in 2021 gingen we naar een realisatie van €128.321 in 2022.

Hierin besloten ligt het volledige negatieve exploitatieresultaat. We hebben met de verhuur van ruimtes in het pand nog enigszins kunnen compenseren maar met een opzegtermijn van 3 maanden op de gebruiksovereenkomst en onduidelijkheid over de huisvesting in 2024 is het moeilijk om een stabiele toekomst te schetsen voor nieuwe initiatieven. Ondanks dat hebben we onze baten flink weten op te schroeven, ook op de ticketsales via de broedplaats. Maar ook dat gaat uiteraard gepaard met de kostenkant.

De energielasten over 2022 zijn ten dele gecompenseerd door een energiesubsidie van de Gemeente Enschede. Daarnaast zal PLANETART de TEK-regeling aanvragen en kijken we nog naar de mogelijkheid tot teruggaaf energiebelasting via de belastingdienst. Wij hopen op die wijze het negatieve exploitatieresultaat enigszins te kunnen compenseren.

Duurzame huisvesting is een belangrijke voorwaarde voor een stabiele inkomstenstroom en een goede exploitatie voor meerdere jaren. Dat heeft ons 2022 eens te meer laten inzien. Ik ben echter verheugd over de nauwe samenwerking met de gemeente Enschede die op het vlak van huisvesting voor onze broedplaats nadrukkelijk heeft aangegeven aan boord te zijn. En ook de samenwerking met de Provincie Overijssel en het Ministerie van OCW geeft vertrouwen in de toekomst.

Verantwoording aanvullende subsidie RAOCCC

De toegekende RAOCCC gelden aan PLANETART zijn in 2021 (€23.500) en 2022 (€12.200) gebruikt voor de algehele bedrijfsvoering van PLANETART en de door haar uitgevoerde projecten volgens de richtlijnen van de BIS. Met terugwerkende kracht over 2021 is, mede door de RAOCCC-middelen, een positief resultaat bereikt van €42.449. Voor 2022 is echter een negatief resultaat van €143.000 geboekt. Dit is geen gevolg van COVID-19 maar is grotendeels terug te herleiden tot de sterk toegenomen beheerlasten materieel waaronder voornamelijk de sterke toename van de energiekosten.

Er zijn geen overige maatregelen of middelen verleend.

Alle geplande activiteiten hebben doorgang kunnen vinden in 2021 en 2022 met diverse aanpassingen in de programmering van PLANETART. Bijvoorbeeld beperkte en gereguleerde toegang tot GOGBOT 2021, de annulering van de clubprogrammering voor GOGBOT 2021 i.v.m. Covid-regulatie en de verplaatsing van TEC ART 2022 Rotterdam van februari naar mei ook in verband met Covid. De extra kosten die gepaard gingen met deze aanpassingen zijn, mede door de RAOCCC middelen deels opgevangen waar mogelijk. De impact van Covid en de gevolgen voor de activiteiten van PLANETART en welke weerslag dit heeft gehad op de aantallen bezoekers is benoemd in het jaarverslag 2021 PLANETART en het festivalverslag GOGBOT 2021 alsmede in voorliggend jaarverslag 2022 PLANETART. Wij hebben verder ingezet op het online-streamen van activiteiten waaronder verschillende symposia en activiteiten. Ook is uit de bezoekersregistratie GOGBOT 2022, uitgevoerd in opdracht van de provincie Overijssel, duidelijk geworden dat we steeds nieuw publiek aan ons kernfestival weten te binden. Het bereik van

onlineactiviteiten is echter vooralsnog beperkt. De kern van onze activiteiten is toch vooral het 'festivalgevoel' en het contact en samenzijn met mensen.

Voortgang

De continuïteit van PLANETART is door de ontwikkelingen in 2022 verder onder druk te komen staan. Door de sterk toegenomen beheerlasten materieel hebben we een stevig negatief resultaat (- € 142.799) op de baten en lasten moeten boeken en is ons stichtingsvermogen per 31 december 2022 verder afgenomen naar - € 100.280. De vooruitzichten voor 2023 stemmen niet hoopvol. De beheerkosten materieel blijven hoog en drukken stevig op de begroting van PLANETART. Zij vormen een post van bijna 20% van de totale begroting. Er zit weinig tot geen ruimte in besparing op deze kosten. Ook de beheerlasten personeel vormen voor 2023 een flink gedeelte van de begroting mede door de professionaliseringsslagen in de organisatie, de stijgende lonen, krapte op de arbeidsmarkt en het te verwachten aantrekken van een nieuwe artistiek leider. Kosten die gemaakt worden voor een duurzame organisatie die onderdeel is van de Basisinfrastructuur van het Ministerie van OCW en zich ook klaar maakt voor een nieuwe BIS-aanvraag voor de periode 2025-2028.

Met betrekking tot activiteitenkosten tracht PLANETART de programmering kostenefficiënt te maken. Op de begroting 2023 is reeds een correctie doorgevoerd ter compensatie van de energielasten. Met de inflatie van 2022 en 2023 is echter op dit vlak de ruimte beperkt. De inhoudelijke kwaliteit van onze programmering staat daardoor onder druk. We programmeren op minder locaties tijdens onze kernactiviteiten om kosten te besparen en kopen zo scherp mogelijk in. We willen en zullen echter niet bezuinigen op een eerlijke betaling van personeel en willen, zo mogelijk, ook onze kernfestivals in stand houden. Uiteraard kijken wij kritisch naar onze nevenactiviteiten.

Aan de batenkant is een stijgende lijn waarneembaar op de recette inkomsten van PLANETART. Wij verwachten deze lijn te kunnen doorzetten mede omdat voor 2023 een nachtvergunning is afgegeven voor de SPACEBAR. Wij willen echter onze kernactiviteiten vrij toegankelijk houden in de openbare ruimte. Dat is in lijn met onze statuten en de ingezette lijn binnen de BIS. De indirecte inkomsten, en dan met name de verhuur van ruimen in het pand, zullen naar verwachting in 2023 nog iets verder stijgen ten opzichte van 2022. Gezien het tijdelijk onderkomen aan het Stationsplein is echter de verwachting dat er niet (veel) meer huurders voor het pand zullen worden gevonden. Daarnaast is een grote huurder voornemens om in 2023 het pand te verlaten. Over deze situatie zijn wij in gesprek met de Gemeente Enschede. De gemeente heeft in een eerste verkennend gesprek aangegeven geen leegstand van het pand te willen hebben. Met het ministerie is afgesproken om na het uitbrengen van de jaarrekening en de accountsverklaring de financiële positie van de organisatie te bekijken, met name in het licht van de toegenomen energiekosten. PLANETART is van mening dat duurzame huisvesting voor meerdere jaren (>5 jaar op z'n minst) in de stad een voorwaarde is voor het op kunnen bouwen van een beheersbare, efficiënte en toekomstbestendige organisatie met een goede en meerjarige exploitatie.

Al met al is de continuïteit van de stichting uitermate zorgelijk en zonder tegemoetkomingen niet te garanderen voor 2024. Wij zullen, in afstemming met onze Raad van Toezicht, in gesprek gaan met de Gemeente Enschede en het Ministerie van OCW over de mogelijkheden om de continuïteit van PLANETART te borgen.

Op naar een 'rustiger' 2023!

Enschede, 26 april 2023

K.I.J. de Groot

Creatief directeur

J.P.M. Hofman

Zakelijk leider

JAARREKENING

Balans per 31 december 2022*(na resultaatverdeling)*

		<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
		€	€
ACTIVA			
VASTE ACTIVA			
Materiële vaste activa	1		
Inventarissen		7.060	-
Vervoermiddelen		<u>12.125</u>	<u>7.875</u>
		19.185	7.875
VLOTTENDE ACTIVA			
Vorderingen			
Vorderingen op handelsdebiteuren	2	10.469	13.127
Overige vorderingen en overlopende activa	3	<u>47.445</u>	<u>40.541</u>
		57.914	53.668
Liquide middelen	4	1.194	141.778
		<u><u>78.293</u></u>	<u><u>203.321</u></u>

		<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
		€	€
PASSIVA			
STICHTINGSVERMOGEN			
	5		
Algemene reserve		-100.280	42.449
KORTLOPENDE SCHULDEN			
Schulden aan leveranciers en handels- kredieten	6	50.425	7.977
Schulden ter zake van belastingen en premies sociale verzekeringen	7	7.724	-
Overige schulden en overlopende passiva	8	<u>120.424</u>	<u>152.895</u>
		178.573	160.872
		<u><u>78.293</u></u>	<u><u>203.321</u></u>

Staat van baten en lasten over 2022

		2022	Begroting 2022	2021
		€	€	€
Baten				
Recette/kaartverkoop	9	68.907	13.981	27.507
Sponsorinkomsten	10	10.593	8.388	16.000
Indirecte inkomsten		87.388	11.185	21.866
Structurele subsidie OCW	11	377.696	377.696	364.180
Structurele subsidies Provincie	12	58.650	73.821	58.650
Structurele subsidies Gemeente		50.700	55.925	50.000
Incidentele publieke subsidies overige		201.161	166.087	113.437
		<u>855.095</u>	<u>707.083</u>	<u>651.640</u>
Overige opbrengsten	13	<u>36.615</u>	<u>1.118</u>	<u>11.939</u>
			<u>708.201</u>	
Lasten				
Beheerlasten materieel	14	80.383	33.555	69.273
Beheerlasten personeel	15	42.223	118.561	66.506
Activiteitenlasten materieel	16	567.629	425.030	264.562
Activiteitenlasten personeel	17	343.075	125.272	210.310
Totaal van som der kosten		<u>1.033.310</u>	<u>702.418</u>	<u>610.651</u>
Totaal van bedrijfsresultaat		-141.600	5.783	52.928
Rentelasten en soortgelijke kosten	18	<u>-1.129</u>	<u>-</u>	<u>-867</u>
Totaal van netto resultaat		<u><u>-142.729</u></u>	<u><u>5.783</u></u>	<u><u>52.061</u></u>

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Informatie over de rechtspersoon

Vestigingsadres en inschrijfnummer handelsregister

Stichting Planetart is feitelijk gevestigd op Noorderhagen 11, 7511 EJ te Enschede Nederland, is statutair gevestigd in Hengelo (O) en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 41031849.

Algemene toelichting

De belangrijkste activiteiten van de rechtspersoon

De activiteiten van Stichting Planetart bestaan voornamelijk uit het organiseren van festivals, waarbij een substantieel aandeel podiumkunsten wordt geprogrammeerd.

Informatieverschaffing over continuïteit

De continuïteit van PLANETART is door de ontwikkelingen in 2022 verder onder druk te komen staan. Door de sterk toegenomen beheerlasten materieel hebben we een stevig negatief resultaat (- € 142.799) op de baten en lasten moeten boeken en is ons stichtingsvermogen per 31 december 2022 verder afgenomen naar - € 100.280. De vooruitzichten voor 2023 stemmen niet hoopvol. De beheerkosten materieel blijven hoog en drukken stevig op de begroting van PLANETART. Zij vormen een post van bijna 20% van de totale begroting. Er zit weinig tot geen ruimte in besparing op deze kosten. Ook de beheerlasten personeel vormen voor 2023 een flink gedeelte van de begroting mede door de professionaliseringslagen in de organisatie, de stijgende lonen, krapte op de arbeidsmarkt en het te verwachten aantrekken van een nieuwe artistiek leider. Kosten die gemaakt worden voor een duurzame organisatie die onderdeel is van de Basisinfrastructuur van het Ministerie van OCW en zich ook klaar maakt voor een nieuwe BIS-aanvraag voor de periode 2025-2028.

Met betrekking tot activiteitenkosten tracht PLANETART de programmering kostenefficiënt te maken. Op de begroting 2023 is reeds een correctie doorgevoerd ter compensatie van de energielasten. Met de inflatie van 2022 en 2023 is echter op dit vlak de ruimte beperkt. De inhoudelijke kwaliteit van onze programmering staat daardoor onder druk. We programmeren op minder locaties tijdens onze kernactiviteiten om kosten te besparen en kopen zo scherp mogelijk in. We willen en zullen echter niet bezuinigen op een eerlijke betaling van personeel en willen, zo mogelijk, ook onze kernfestivals in stand houden. Uiteraard kijken wij kritisch naar onze nevenactiviteiten.

Aan de batenkant is een stijgende lijn waarneembaar op de recette inkomsten van PLANETART. Wij verwachten deze lijn te kunnen doorzetten mede omdat voor 2023 een nachtvergunning is afgegeven voor de SPACEBAR. Wij willen echter onze kernactiviteiten vrij toegankelijk houden in de openbare ruimte. Dat is in lijn met onze statuten en de ingezette lijn binnen de BIS. De indirecte inkomsten, en dan met name de verhuur van ruimen in het pand, zullen naar verwachting in 2023 nog iets verder stijgen ten opzichte van 2022. Gezien het tijdelijk onderkomen aan het Stationsplein is echter de verwachting dat er niet (veel) meer huurders voor het pand zullen worden gevonden. Daarnaast is een grote huurder voornemens om in 2023 het pand te verlaten. Over deze situatie zijn wij in gesprek met de Gemeente Enschede. De gemeente heeft in een eerste verkennend gesprek aangegeven geen leegstand van het pand te willen hebben. Met het ministerie is afgesproken om na het uitbrengen van de jaarrekening en de accountsverklaring de financiële positie van de organisatie te bekijken, met name in het licht van de toegenomen energiekosten. PLANETART is van mening dat duurzame huisvesting voor meerdere jaren (>5 jaar op z'n minst) in de stad een voorwaarde is voor het op kunnen bouwen van een beheersbare, efficiënte en toekomstbestendige organisatie met een goede en meerjarige exploitatie.

Al met al is de continuïteit van de stichting uitermate zorgelijk en zonder tegemoetkomingen niet te

garanderen voor 2024. Wij zullen, in afstemming met onze Raad van Toezicht, in gesprek gaan met de Gemeente Enschede en het Ministerie van OCW over de mogelijkheden om de continuïteit van PLANETART te borgen.

Informatieverschaffing over schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van Stichting Planetart zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Algemene grondslagen voor verslaggeving

De standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidie instellingen 2021-2024, de RJ 640 en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor micro- en kleine rechtspersonen, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Informatieverschaffing over fouterstel

In 2021 is een subsidie corona steunpakket ontvangen van € 23.500. Aanvankelijk werd gedacht dat hier geen recht op was, dit bleek echter wel het geval te zijn. Verder werd in 2022 een subsidie van Fonds21 ontvangen van € 30.000, deze had nog betrekking op het project Gogbot van 2021. Deze subsidies zijn alsnog in de vergelijkende cijfers verwerkt. De bijzondere posten in de jaarrekening van 2021 zijn in deze jaarrekening geherrubriceerd.

Grondslagen

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

De bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Baten

Exploitatiesubsidies en overige bijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden verantwoord onder de langlopende schulden. De post investeringssubsidie valt vrij via de staat van baten en lasten, gelijklopend met de afschrijvingstermijn van de investering en wordt opgenomen onder de baten.

De baten van Stichting Planetart zijn vrijgesteld van BTW zolang de leveringen en diensten van sociale of culturele aard zijn. Daarnaast heeft de stichting geen winstoogmerk en verstoort het de concurrentie verhouding met commerciële instellingen niet. Er worden geen spijzen en dranken geleverd tijdens of na de projectactiviteiten.

Lasten

De lasten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Toelichting op de balans per 31 december 2022**Activa****1 Materiële vaste activa**

	Inventarissen	Vervoer- middelen	Totaal
	€	€	€
Stand per 1 januari 2022			
Verkrijgings- of vervaardigings- prijs	-	13.125	13.125
Cumulatieve afschrijvingen	-	-5.250	-5.250
Boekwaarde per 1 januari 2022	-	7.875	7.875
Mutaties			
Investeringen	9.775	15.000	24.775
Afschrijvingen	-2.715	-2.875	-5.590
Desinvesteringen	-	-13.125	-13.125
Afschrijvingen op desinvesteringen	-	5.250	5.250
Saldo mutaties	7.060	4.250	11.310
Stand per 31 december 2022			
Verkrijgings- of vervaardigings- prijs	9.775	15.000	24.775
Cumulatieve afschrijvingen	-2.715	-2.875	-5.590
Boekwaarde per 31 december 2022	7.060	12.125	19.185

Materiële vaste activa waarvan de rechtspersoon niet de juridische eigendom bezit

Stichting Planetart is niet de juridische eigenaar van de vervoermiddelen, dat is één van de bestuurders.

Vlottende activa**Vorderingen**

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
2 Vorderingen op handelsdebiteuren		
Vorderingen op handelsdebiteuren	10.469	18.127
Dubieuze vorderingen op handelsdebiteuren	-	-5.000
	10.469	13.127

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
	€	€
3 Overige vorderingen en overlopende activa		
Nog te ontvangen subsidies	42.000	36.000
Overige vorderingen	5.266	4.541
Rekening-courant J. Hofman	179	-
	<u>47.445</u>	<u>40.541</u>
4 Liquide middelen		
Triodos Bank	<u>1.194</u>	<u>141.778</u>

Passiva**5 Stichtingsvermogen**

	Algemene reserve
	€
Stand per 1 januari 2022	42.449
Uit resultaatverdeling	-142.729
Stand per 31 december 2022	<u>-100.280</u>

Stichting Planetart heeft als streven om 15% van de jaarlijkse subsidies aan te houden als algemene reserve.

Opgave van het voorstel voor de bestemming van de winst of de verwerking van het verlies

Het bestuur van de huishouding stelt voor het saldo van baten en lasten de volgende bestemming te geven:

Het saldo van baten en lasten over 2022 ad € 142.729 (negatief) wordt geheel in mindering gebracht op de algemene reserves.

Kortlopende schulden

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
	€	€
6 Schulden aan leveranciers en handelskredieten		
Crediteuren	<u>50.425</u>	<u>7.977</u>
7 Schulden ter zake van belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonheffing	4.870	-
Pensioenpremies	2.552	-
Premies sociale verzekeringen	302	-
	<u>7.724</u>	<u>-</u>
8 Overige schulden en overlopende passiva		
Vooruitontvangen subsidies	51.953	86.010
Lening bestuurder	27.500	27.500
Overige schulden	19.496	37.243
Rekening-courant bestuurder	17.699	2.142
Reservering vakantiegeld	3.776	-
	<u>120.424</u>	<u>152.895</u>

Lening bestuurder

Dit betreft een lening verstrekt door de heer K.IJ. de Groot, ter financiering van een deel van het negatieve exploitatiesaldo van het project GGOBOT 2016.

Omtrent looptijd, aflossing en rente waren geen afspraken vastgelegd.

In 2021 is een aflossing gedaan van € 2.500. Voor 2023 is afgesproken dat zowel de rekening-courant als de lening met de bestuurder wordt afgelost.

Niet in de balans opgenomen rechten, verplichtingen en regelingen

Informatieverschaffing over niet in de balans opgenomen verplichtingen

Er is een huurovereenkomst afgesloten voor het pand Noorderhagen 11. De huurverplichting loopt van 26 september 2019 tot en met 25 september 2029. Behoudens beëindiging door huurder of verhuurder wordt de overeenkomst voortgezet met een aansluitende periode van 5 jaar, tot en met 25 september 2034 en voorts voor aansluitende perioden van 5 jaar. De huurprijs bedraagt op jaarbasis € 12.000 en wordt jaarlijks per 1 oktober aangepast.

Er is een huurovereenkomst afgesloten voor het pand Stationsplein 2-5 te Enschede. Behoudens beëindiging door huurder of verhuurder is de overeenkomst voortgezet voor onbepaalde tijd. Opzegging door huurder of verhuurder kan tegen ieder tijdstip met inachtneming van een termijn van 3 maanden. De vergoeding bedraagt op jaarbasis € 18.000 en wordt jaarlijks per 1 januari aangepast.

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2022

	2022	Begroting 2022	2021
	€	€	€
Baten			
Recette/kaartverkoop	68.907	13.981	27.507
Sponsorinkomsten	10.593	8.388	16.000
Indirecte inkomsten	87.388	11.185	21.866
Structurele subsidie OCW	377.696	377.696	364.180
Structurele subsidies Provincie	58.650	73.821	58.650
Structurele subsidies Gemeente	50.700	55.925	50.000
Incidentele publieke subsidies overige	201.161	166.087	113.437
	<u>855.095</u>	<u>707.083</u>	<u>651.640</u>

	2022	2021
	€	€
Subsidieverdeling naar projecten		
Planetart (algemeen)	66.320	157.560
Gogbot	418.094	428.898
Planetart (Medialab)	22.404	21.447
Spontane binnenstad (Gemeente binnenstad)	9.705	30.540
Stationsplein CA	4.305	13.195
TEC ART	120.991	-
Museum of the Future	29.482	-
WARP	150.381	-
Wendbaar en Weerbaar	33.413	-
Totaal	<u>855.095</u>	<u>651.640</u>

	2022	Begroting 2022	2021
	€	€	€

9 Recette/kaartverkoop

Recette/kaartverkoop	<u>68.907</u>	<u>13.981</u>	<u>27.507</u>
----------------------	---------------	---------------	---------------

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€

Verdeling naar project

WARP	39.019	-
Planetart (algemeen)	12.469	5.450
Gogbot	14.688	22.057
TECART	2.731	-
Totaal	<u>68.907</u>	<u>27.507</u>

	2022	Begroting 2022	2021
	€	€	€

Indirecte inkomsten

Verhuur ruimten	<u>87.388</u>	<u>11.185</u>	<u>21.866</u>
-----------------	---------------	---------------	---------------

	2022	Begroting 2022	2021
	€	€	€
11 Structurele subsidie OCW			
Subsidie Ministerie van OCW	377.696	377.696	364.180

De begroting die ten grondslag ligt aan de verleende subsidie bedraagt € 337.680. Dit bedrag is door het Ministerie vermeerderd met een loon- en prijsbijstelling en is in hun brief van 15 juni 2022 vastgesteld op € 377.696.

De posten in de kolom 'begroting 2022' in de staat van baten en lasten en deze toelichting zijn de bedragen uit de oorspronkelijk goedgekeurde begroting van het Ministerie verhoogd met de procentueel toegenomen vergoeding door indexatie.

	2022	Begroting 2022	2021
	€	€	€
Incidentele publieke subsidies overige			
Subsidie Gemeente Enschede (WARP - Creatieve Broedplaatsen)	70.000	-	-
Rotterdam Festivals (TEC ART)	30.000	-	-
Fonds21 (Gogbot)	-	-	30.000
Subsidie Gemeente Enschede (Wendbaar en Weerbaar)	20.047	-	-
Subsidie Gemeente Enschede (Medialab)	22.404	-	21.447
Prins Bernardfonds (Gogbot)	20.000	-	-
Subsidie Gemeente Enschede (Museum of the Future)	12.500	-	-
Subsidie Gemeente Enschede (Spontane binnenstad)	9.705	-	20.295
Subsidie Gemeente Enschede (Stationsplein CA)	4.305	-	13.195
STIM stimuleringsfonds	-	-	5.000
Subsidies publieke fondsen	-	166.087	-
Subsidie corona steunpakket	12.200	-	23.500
	<u>201.161</u>	<u>166.087</u>	<u>113.437</u>

De subsidie van Fonds21 heeft nog betrekking op 2021.

	2022	Begroting 2022	2021
	€	€	€
13 Overige opbrengsten			
Subsidie compensatie energielasten	36.000	-	-
Verkoop merchandising	615	1.118	1.139
Subsidie Provincie Overijssel	-	-	10.800
	<u>36.615</u>	<u>1.118</u>	<u>11.939</u>

De compensatie energielasten is voor € 2.700 toegerekend aan het pand Noorderhagen en voor € 33.300 aan het pand Stationsplein. De corona bijdrage is toegerekend aan Planerart (algemeen).

	2022	Begroting 2022	2021
	€	€	€
14 Beheerlasten materieel			
Huisvestingskosten	147.283	-	40.524
Autokosten	6.073	-	10.917
Verkoopkosten	10.855	-	11.970
Kantoorkosten	14.986	-	12.573
Algemene kosten	52.314	-	34.304
Doorbelast naar activiteiten materieel	-151.128	-	-41.015
Begroting beheerlasten materieel	-	33.555	-
	<u>80.383</u>	<u>33.555</u>	<u>69.273</u>

Van de huisvestingskosten Stationsplein is 60% aan de projecten doorberekend:
20% aan Museum on the Future, 20% aan WARP, 15% aan Gogbo en 5% aan TECART..
Van de huisvestingskosten Noorerhagen heeft 100% betekking op Medialab.

Van de verkoopkosten, kantoorkosten en algemene kosten is 80% aan de projecten doorberekend:
45% aan Gogbot, 15% aan TECART, 10% aan WARP, 5% aan Museum of the Future en 5% aan
Wendbaar en Weerbaar.

De huisvestingskosten stegen in 2022 met name door de hoge energielasten. In voorgaande jaren waren de energielasten bij de huur inbegrepen, in 2022 moest deze voor eigen rekening worden genomen. De extra last bedroeg hierdoor circa € 92.000, welke extra hoog was door de energiecrisis. Dit verklaart ook het flinke verlies over 2022.

	2022	Begroting 2022	2021
	€	€	€
15 Beheerlasten personeel			
Managementvergoeding	98.490	58.162	92.166
Inhuur personeel	61.114	60.399	38.734
Salariskosten personeel	56.283	-	-
Overige personeelskosten	1.652	-	350
Reisvergoeding	806	-	184
Kantinekosten	504	-	159
Doorbelast naar activiteiten personeel	-176.626	-	-66.507
Opleidingskosten	-	-	1.420
	<u>42.223</u>	<u>118.561</u>	<u>66.506</u>

Van de beheerlasten personeel is aan de projecten doorberekend:
45% aan Gogbot, 15% aan TECART, 10% aan WARP, 5% aan Museum of the Future en 5% aan
Wendbaar en Weerbaar.

WNT-verantwoording 2022 Stichting Planetart

De WNT is van toepassing op Stichting Planetart. Het voor Stichting Planetart toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000 (algemene bezoldiging).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling.

Gegevens 2022			
bedragen x € 1	K.IJ. de Groot		J.P.M. Hofman
Functiegegevens⁵	Creatief directeur		Zakelijk leider
Aanvang ⁶ en einde functievervulling in 2022	1-1 t/m 31-12		1-1 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte) ⁷	1,03		0,67
Dienstbetrekking? ⁸	Nee		ja
Bezoldiging⁹			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	64.252		32.871
Beloningen betaalbaar op termijn	0		1.636
<i>Subtotaal</i>	<i>64.252</i>		<i>34.507</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ¹⁰	216.000		144.720
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag ¹¹	N.v.t.		N.v.t.
Bezoldiging	64.252		34.507
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t. N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		N.v.t.

Gegevens 2021		
bedragen x € 1	K.IJ. de Groot	J.P.M. Hofman
Functiegegevens	Creatief directeur	Zakelijk leider
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1-1 t/m 31-12	1-3 t/m 31/-2
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,8	-
Dienstbetrekking?	Nee	Nee
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	52.000	€ 40.797
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0
<i>Subtotaal</i>	<i>52.000</i>	<i>€ 40.797</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ¹⁰	167.200	€ 178.503
Bezoldiging	€ 52.000	€ 40.797

1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.800 of minder

Gegevens 2022	
NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
W.J. Zwart	Voorzitter Raad van Toezicht
A.H.L.M. van Snellenberg	Lid Raad van Toezicht
M.I.A. Stoelinga	Lid Raad van Toezicht

	<u>2022</u>	Begroting	<u>2021</u>
	€	2022	€
		€	€
16 Activiteitenlasten materieel			
Gogbot	183.792	-	203.106
TECART	125.488	-	-
WARP	128.302	-	-
Museum of the Future	64.451	-	-
Wendbaar en Weerbaar	22.375	-	-
Medialab	20.062	-	27.332
Spontane binnenstad	19.237	-	21.023
Stationsplein CA	3.922	-	13.101
Begroting activiteitenlasten materieel	-	425.030	-
	<u>567.629</u>	<u>425.030</u>	<u>264.562</u>

In de begroting was ook de post kunstenaars etc. opgenomen, deze zijn in de jaarrekening opgenomen onder Activiteiten personeel.

	<u>2022</u>	Begroting	<u>2021</u>
	€	2022	€
		€	€
17 Activiteitenlasten personeel			
Activiteitenlasten personeel Gogbot	264.302	-	200.793
Activiteitenlasten personeel TEC ART	33.117	-	-
Activiteitenlasten personeel WARP	22.078	-	-
Activiteitenlasten personeel Museum of the Future	11.039	-	-
Activiteitenlasten personeel Wendbaar en Weerbaar	11.039	-	-
Activiteitenlasten personeel Spontane binnenstad	1.500	-	9.517
Begroting activiteitenlasten personeel	-	125.272	-
	<u>343.075</u>	<u>125.272</u>	<u>210.310</u>

	<u>2022</u>	Begroting	<u>2021</u>
	€	2022	€
		€	€
18 Rentelasten en soortgelijke kosten			
Bankrente en -kosten	1.129	-	867
	<u>1.129</u>	<u>-</u>	<u>867</u>

Enschede, 26 april 2023
Stichting Planetart

K.I.J. de Groot
Bestuurder

J.P.M. Hofman
Bestuurder

Stichting Planetart

behorend bij rapport d.d. 26 april 2023

Enschede, 26 april 2023

Raad van Toezicht:

W.J. Zwart, voorzitter

A.H.L.M. van Snellenberg

M.I.A. Stoelinga

Overige gegevens

Overige gegevens

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting Planetart

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting Planetart te Enschede gecontroleerd

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Planetart op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen 2021-2024 (Copro 21076A5 - februari 2023) en in overeenstemming is met de bepalingen bij en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De jaarrekening bestaat uit

1. de balans per 31 december 2022;
2. de staat van baten en lasten over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen en het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024, het Verantwoordings- en accountantsprotocol subsidies Gemeente Enschede 2022 en het Controleprotocol Wet Normering topinkomsten (WNT) 2022. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Planetart zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materiële onzekerheid over de continuïteit

Wij vestigen de aandacht op de toelichting die is opgenomen onder hoofdstuk Grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de jaarrekening. Het bestuur gaat hier in op de financiële situatie en de hiermee verband houdende continuïteit, die is ontstaan als gevolg van de stijgende (energie)kosten. Zij geven aan dat er onzekerheden bestaan en dat het daarom op dit moment redelijkerwijs niet goed mogelijk is om de toekomstige effecten op de financiële resultaten en financiële positie van Stichting Planetart in te schatten. Het bestuur heeft de situatie in de jaarrekening adequaat toegelicht en haar jaarrekening opgemaakt op basis van de continuïteitsveronderstelling.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijving door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Het bestuursverslag;
- De overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen 2021-2024 (Copro 21076A5 - februari 2023).

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven, het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen 2021-2024 (Copro 21076A5 - februari 2023) en met de bepalingen bij en krachtens de WNT. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de Raad van Toezicht het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl

32

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024, het Verantwoordings- en accountantsprotocol subsidies Gemeente Enschede 2022 en in overeenstemming met het controleprotocol WNT. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Doetinchem, 28 april 2023

Stolwijk Kelderman

drs. G.J. Bouwhuis RA